

Dretgs umans – in segn per ina democrazia madira

40 onns convenziun europea per ils dretgs umans

■ (anr/vi) Il president dal tribunal da Strassburg Dean Spielmann lauda la Svizra. Avant 40 onns ha noss pajais ratifitgà la convenziun europea dals dretgs umans. Entras l'opposiziun da la pps vegn discurre oz savens da quests dretgs. Mo mintga quatter tempras capiti ch'ina persuna d'ordaifer dastga pledar avant il parlament federal: Il secretari general da l'ONU *Ban Ki-Moon*

ha gù la cuida ed ina giada l'anterier president da l'Uniun sovietica *Michail Gorbatschow*. Dapi ier stat era Spielmann en questa retscha da prominents. A chaschun dal giubileum da 40 onns han ins envidà el da tegnair in pled. «I n'è betg in derschader ester che discorra oz qua. Jau discuro sco ami da voss pajais», ha ditg il president da la dretgira da Strassburg.

Tenuta exemplarica

La Svizra saja adina stada ina pioniera dals dretgs umans, ha ditg Spielmann. Quai saja sa mussà en il 19avel tschien-taner cun la crusch cotschna e cun il svilup da la democrazia directa. «Nus savain che la Svizra na prenda mai a la leva contracts internaziunals.» Già avant che ratifitgar la convenziun dals dretgs umans haja la Svizra surpiglià tscherts dretgs.

Suenter la ratificaziun saja la tenuta da las autoritads svizras stada exemplarica. La dretgira federala haja considerà las garantias da la convenziun sco cuntegns che stattan a pe a la constituiziun.

Ed er il parlament haja resguardà en sia legislaziun las sentenzias da Strassburg, per exempel tar il dretg da famiglia. Betg sulet ils agens cas hajan influenzà la Svizra. En il fratemp sajan ils dretgs umans era francads en la nova constituiziun federala.

Mintgin tutga tar ina minoritad

L'ONU haja relaschà la convenziun sin fundament da las experientschas da la Segunda guerra mundiala, ha fatg attent il president dal cussegl naziunal *Stéphane Rossini* (ps/VS). Ils emprims artigels da la convenziun cuntegnian ils drets elementars: il dretg da vita, il scumond da tortura, il scumond da sclavaria, il dretg da libertad, il dretg sin proceduras fairas, il dretg sin sfera privata e vita da famiglia, la libertad da religiun e la libertad d'opiniun.

Ils dretgs umans protegian oravant tut las minoritads. «Mintgin da nus tutga ina giada en sia vita tar ina minoritad», ha ditg Rossini. Ins na dastgia betg scumbigliar la democrazia cun ils dretgs umans. La democrazia sa sviluppeschia l'emprim e pli tard pir ils dretgs umans. Lezs sajan in segn per ina democrazia madira.

Critica da la pps

La festività da 40 onns croda en in temp

ch'ils derschaders da Strassburg vegnan crititgads a moda vehemanta da la pps. La partida ha annunzià ina iniziativa populara che vul limitar l'adiever dal dretg internaziunal en Svizra. L'iniziativa sa drizza explicit cunter la convenziun dals dretgs umans.

La pps ha crititgà ier ch'il parlament fetschia reverenzas vers «derschaders esters». Las sentenzias da Strassburg daventian adina pli politicas. La pps giuvna ha protestà cunter la festività ed ha pretendì d'extrar da la convenziun.

La Svizra fa pulit – cumpareglià cun auters

La Svizra sto tadlar mo darar ina reprimanda da Strassburg. 93 giadas ha il tribunal per dretgs umans sentenzià la Svizra. 5940 giadas han ins purtà plant a Strassburg encunter la Svizra tranter il 1974 ed il 2013. Sulet trais pertschient da quests plants ha il tribunal laschà tiers. En 93 cas è la Svizra vegnida sentenziada cumplainamain u parzialmain. Cumpareglià cun auters pajais è quai pauc. La Turchia è per exempel vegnida sentenziada 2600 giadas, la Russia 1300 giadas e la Frantscha 700 giadas.

Il president dal tribunal da Strassburg Dean Spielmann ha pledà ier avant il parlament federal. Avant 40 onns ha la Svizra ratifitgà la convenziun europea dals dretgs umans.

KEYSTONE